

Eesti keele kui teise keele riigieksamist 2010

Ethel Roosna

Eesti keele kui teise keele riigieksami eesmärgid on:

- 1) hinnata põhikooli ja gümnaasiumi riiklikus õppekavas määratletud õpitulemuste saavutatust gümnaasiumiastme lõpus;
- 2) anda koolile ning õpetajatele võimalus hinnata oma õpilaste õpitulemusi üleriigilisel taustal;
- 3) suunata gümnaasiumi riigieksamite sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- 4) siduda järjestikuseid haridusastmeid ja -tasemeid;
- 5) anda välishindamise tulemuste põhjal tagasisidet kõigile asjast huvitatutele ning võimaldada kavandada ja teha muudatusi riiklikus õppekavas, õppekirjanduses, õpetajate täiendusõppes, võimaldada suunata vastavat arendustööd.

Eesti keele kui teise keele riigieksami koostamisel arvestatakse riikliku õppekava nõudmisi kõikides kooliastmetes ja Euroopa Nõukogu keeleoskustasemeid, millest lähtuvalt vastab riigieksam ligilähedaselt B2-taseme kirjeldusele.

Eksami üldandmed

2010. aasta eesti keele kui teise keele riigieksamit tegi 3262 õpilast, neist poisse 1628 ja tüdrukuid 1634. Võrreldes 2009. aasta riigieksamiga on keskmine tulemus 1,28 protsendipunkti võrra tõusnud: sel aastal oli sooritusprotsent 57,59%, eelmisel aastal 56,31%. Osaoskusesti on kirjutamis-, kuulamis-, lugemis- ja struktuuriosa veidi kõrgema sooritusprotsendiga kui eelmisel aastal, rääkimisosa aga 2,05 protsendipunkti madalam.

Tabel 1. Keskmised osatulemused protsentides 2007–2010

aasta	kirjutamine	kuulamine	lugemine	keelestruktuur	rääkimine
2007	45,14	67,35	69,34	65,99	67,17
2008	43,38	52,47	59,09	56,39	67,60
2009	44,84	57,77	61,51	49,26	67,98
2010	45,89	59,90	63,05	52,95	65,93

2010. aastal on tõusnud nii tüdrukute kui ka poiste sooritusprotsent: tüdrukutel 63,8% ja poistel 51,35%. Tüdrukute keskmine tulemus on poistest kõrgem, nagu ka eelnevatel aastatel. Osaoskusesti tüdrukuid ja poisse võrreldes on sel aastal keskmiste tulemuste vahe vähenenud. Kõige suurem vahe on kirjutamisosas: 3,26 punkti. Eelmise aastaga võrreldes on sel aastal vähenenud märgatavalt tüdrukute ja poiste vahe lugemisosas – sel aastal 2,36, 2009. aastal 3,14. Rääkimisosas on 2,88-, keele struktuuriosas 2,42-punktiline vahe. Peaaegu samal tasemel (1,54-punktiline vahe) olid tüdrukud ja poisid kuulamisosas.

Tabel 2. 2010. aasta eesti keele kui teise keele riigieksami keskmised osatulemused soo järgi

	kirjutamine	kuulamine	lugemine	keelestruktuur	rääkimine
poisid	7,54	11,21	11,43	9,38	11,74
tüdrukud	10,80	12,75	13,79	11,80	14,62

Tabel 3. 2010. aasta eesti keele kui teise keele riigieksami osad

	ülesannete arv	üksikküsimuste arv Nt 10+10+12=32	maksimaalne punktisumma	aeg (min)
kirjutamine	2		20	90
kuulamine	4	5+5+7+8=25	20	40
lugemine	3	7+11+7=25	20	60
keele struktuur	2	12+13=25	20	40
rääkimine	3		20	20

Tabel 4. Tulemused asukoha tüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard- hälve
maakonnakeskus	68	2,08	69,36	74,16	78,97	74,16	18	80	99	19,86
suurlinn	1342	41,14	68,69	69,76	70,84	69,76	13	73	100	20,04
teeninduspiirkonnata koolid	1576	48,31	44,38	45,61	46,84	45,61	0	41	100	24,91
valla- ja väikelinnakoolid	276	8,46	59,98	62,72	65,47	62,72	0	65	98	23,20
kokku	3262	100,00	56,71	57,59	58,47	57,59	0	60	100	25,62

Tabel 5. Tulemused koolitüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard- hälve
gümnaasium	2133	65,39	67,02	67,93	68,84	67,93	0	72	100	21,44
kutseõppeasutus	1129	34,61	36,83	38,07	39,30	38,07	1	32	98	21,11
kokku	3262	100,00	56,71	57,59	58,47	57,59	0	60	100	25,62

Tabel 6. Tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard- hälve
M	1628	49,91	50,09	51,35	52,60	51,35	0	50	100	25,87
N	1634	50,09	62,66	63,81	64,97	63,81	0	68	100	23,80
kokku	3262	100,00	56,71	57,59	58,47	57,59	0	60	100	25,62

KIRJUTAMISOSA

Kirjutamisosa on endiselt teiste osaoskustega võrreldes madalama keskmise tulemusega (9,18). Minimaalne punktide arv oli 0 ja maksimaalne 20, standardhälve 5,91.

Kirjutamisosa koosnes kahest ülesandest. Esimeses ülesandes tuli kirjutada kõrgkooli poolametlik järelepärimine ja küsida täpsemat infot (suunises etteantud märksõnu kasutades) õppimisvõimaluste kohta. Ülesanne täideti üldiselt juhust ja suunist järgides. Oli ka selliseid ülesandetäitmisi, kus suunises antud märksõnu ei osatud laiendada ja nende põhjal ise küsimusi moodustada. Esitati kordavaid kas-küsimusi, nt kui suunises on juba ühe

võimalusena välja pakutud praktikavõimalust välismaal, siis täpsema info saamise asemel küsiti, kas on võimalus ka välismaal praktiseerida. Üheks komistuskiviks sai *raamatupidamiseriala*, mis aeti segi ilmselt raamatukogundusega, raamatutega üldisemalt, lugemusega ja huviga kirjanduse vastu. Paraku killustas väärarvamused kogu vastuse ja avaldas mõju tervikhindele.

Teine ülesanne oli kirjutada arutlev tekst teemal „Inimestega suhtlemine õpetab rohkem kui raamatutarkused”. Esitati huvitavaid seisukohti ja osati neid ka põhjendada. Toodi välja poolt- ja vastuargumendid ning järgiti tekstikoostamise põhimõtteid. Sel teemal olid arutanud ka väga kasina keeleoskuse ja eneseväljendusoskusega õpilased. Sel juhul oli kirjutis küll halvasti üles ehitatud ja tekkisid mõistmisraskused, kuid siiski oli üritatud teemat arendada.

Tabel 7. Kirjutamisosa tulemused asukoha tüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard-hälve
maakonnakeskus	68	2,08	11,24	12,39	13,54	61,95	0	13	20	4,74
suurlinn	1342	41,14	11,88	12,13	12,37	60,63	0	12	20	4,55
teeninduspiirkonnata koolid	1576	48,31	5,97	6,25	6,53	31,26	0	5	20	5,69
valla- ja väikelinnakoolid	276	8,46	10,15	10,75	11,36	53,77	0	12	20	5,08
kokku	3262	100,00	8,97	9,18	9,38	45,89	0	10	20	5,91

Tabel 8. Kirjutamisosa tulemused koolitüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard-hälve
gümnaasium	2133	65,39	11,41	11,62	11,83	58,11	0	12	20	4,98
kutseõppeasutus	1129	34,61	4,29	4,56	4,83	22,79	0	3	20	4,62
kokku	3262	100,00	8,97	9,18	9,38	45,89	0	10	20	5,91

Tabel 9. Kirjutamisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard-hälve
M	1628	49,91	7,26	7,54	7,83	7,54	0	8	20	5,90
N	1634	50,09	10,54	10,80	11,07	10,80	0	12	20	5,46
kokku	3262	100,00	8,97	9,18	9,38	9,18	0	10	20	5,91

KUULAMISOSA

Kuulamisosa keskmine tulemus on sel aastal 11,98, mis on eelmise aastaga võrreldes 0,21 punkti võrra kõrgem. Minimaalne tulemus oli 0 ja maksimaalne 20 punkti, standardhälve oli 4,91. Kuulamisosa koosnes neljast ülesandest (25 üksikküsimusest).

Ülesanded olid statistiliste näitajate poolest jõukohased. Kõrgeimate protsendipunktidega on teine ülesanne ehk õige-vale vastusega ülesandetüüp. Sarnaselt eelmiste aastatega on kõige

madalamate näitajatega neljas ehk info ülekandmise ülesanne, milles tuli lünka kuuldu järgi kirjutada õige sõna. Enamasti olid lüngad küll täidetud, kuid oli kirjutatud hooletusest kas valele reale või vale sõna, kohati oli sõnakuju loetamatu. Grammatikatundmine on ka kergemate sõnade puhul puudulik.

Tabel 10. Kuulamisosa tulemused asukoha tüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜÜP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhálve
maakonnakeskus	68	2,08	14,22	15,11	15,99	75,53	6	16	20	3,67
suurlinn	1342	41,14	13,66	13,89	14,12	69,45	2	14	20	4,26
teeninduspiirkonnata koolid	1576	48,31	9,88	10,12	10,36	50,60	0	9	20	4,80
valla- ja väikelinnakoolid	276	8,46	12,01	12,56	13,11	62,80	0	13	20	4,67
kokku	3262	100,00	11,81	11,98	12,15	59,90	0	12	20	4,91

Tabel 11. Kuulamisosa tulemused koolitüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜÜP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhálve
gümnaasium	2133	65,39	13,41	13,60	13,79	68,02	0	14	20	4,44
kutseõppeasutus	1129	34,61	8,67	8,92	9,16	44,58	0	8	20	4,26
kokku	3262	100,00	11,81	11,98	12,15	59,90	0	12	20	4,91

Tabel 12. Kuulamisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜÜP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhálve
M	1628	49,91	10,98	11,21	11,45	56,07	0	11	20	4,86
N	1634	50,09	12,51	12,75	12,98	63,73	0	14	20	4,85
kokku	3262	100,00	11,81	11,98	12,15	59,90	0	12	20	4,91

LUGEMISOSA

Lugemisosa keskmine tulemus on sel aastal 12,61 (standardhálve 5,89), minimaalne tulemus 0 ja maksimaalne 20. Võrreldes 2009. aastaga (12,30) on keskmine sel aastal mõnevõrra kõrgem. Lugemisosa koosnes kolmest ülesandest ning nagu ka kuulamis- ja struktuuriosa 25 üksikküsimusest.

Kirjalikust eksamiosast on lugemisosa olnud varasematel aastatel kõrgema keskmise tulemusega. Sel aastal oli lugemisülesannete tegemiseks aega senisest 10 minutit enam. Statistika järgi on sel korral kõige kõrgemad näitajad kolmandal ülesandel (kõrvallehel antud variantidest tuli lünka leida puuduv tekstiosa). Heade näitajatega on ka teine ülesanne, mille allikaks ilukirjanduslik tekst.

Tabel 13. Lugemisosa tulemused asukoha tüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜÜP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhálve
--	---	-------	-----	-------	-----	-----------	-----	---------	------	---------------

maakonnakeskus	68	2,08	15,23	16,26	17,29	81,29	4	18	20	4,24
suurlinn	1342	41,14	14,70	14,95	15,20	74,74	1	17	20	4,69
teeninduspiirkonnata koolid	1576	48,31	9,97	10,27	10,57	51,36	0	10	20	6,02
valla- ja väikelinnakoolid	276	8,46	13,06	13,70	14,35	68,52	0	15	20	5,48
kokku	3262	100,00	12,41	12,61	12,81	63,05	0	14	20	5,89

Tabel 14. Lugemisosa tulemused koolitüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard- hälve
gümnaasium	2133	65,39	14,46	14,68	14,89	73,38	0	16	20	4,99
kutseõppeasutus	1129	34,61	8,39	8,71	9,03	43,54	0	7	20	5,47
kokku	3262	100,00	12,41	12,61	12,81	63,05	0	14	20	5,89

Tabel 15. Lugemisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard- hälve
M	1628	49,91	11,14	11,43	11,72	57,15	0	12	20	6,04
N	1634	50,09	13,52	13,79	14,05	68,94	0	15	20	5,49
kokku	3262	100,00	12,41	12,61	12,81	63,05	0	14	20	5,89

KEELESTRUKTUURIOSA

Struktuuriosa on 2010. aastal kirjutamise järel teine madalama keskmisega (10,59) osaoskus. Minimaalne tulemus 0 ja maksimaalne 20, standardhälve 5,68. Keskmise tulemus on aga eelmise aastaga võrreldes (2009. a 9,85) kõrgem.

Ülesandeid oli kaks. Esimeses pidid õpilased valima lünka neljast etteantud variandist õige sõna või sõna õige vormi. Kõik küsimused on siin olnud paraja raskusastmega. Enam on probleeme tekkinud ühend- ja väljendverbide tundmisel (nt tundma õppima).

Teine ülesanne on nagu eelmisel aastalgi madalama keskmise tulemusega. Põhjus taas kehvast õigekirjas. Õpilane peab moodustama etteantud sõnadest õige vormi, sõltuvalt lause kontekstist. Eksiti just kergemate vormide moodustamisel (nt pikk/pika, lõpp/lõppu). Paremini tuli välja asesõnade käänamine, mis olid üksikküsimustena parimate näitajatega (nt see/selle).

Tabel 16. Keelestruktuuriosa tulemused asukoha tüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard- hälve
maakonnakeskus	68	2,08	13,52	14,59	15,65	72,94	2	16	20	4,39
suurlinn	1342	41,14	12,68	12,94	13,21	64,72	0	14	20	4,91
teeninduspiirkonnata	1576	48,31	7,98	8,25	8,51	41,23	0	6	20	5,41

koolid										
valla- ja väikelinnakoolid	276	8,46	10,91	11,56	12,20	57,78	0	12	20	5,43
kokku	3262	100,00	10,40	10,59	10,79	52,95	0	10	20	5,68

Tabel 17. Keelestruktuuriosa tulemused koolitüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard-hälve
gümnaasium	2133	65,39	12,43	12,65	12,86	63,23	0	14	20	5,17
kutseõppeasutus	1129	34,61	6,45	6,71	6,97	33,54	0	6	20	4,45
kokku	3262	100,00	10,40	10,59	10,79	52,95	0	10	20	5,68

Tabel 18. Keelestruktuuriosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standard-hälve
M	1628	49,91	9,11	9,38	9,65	46,89	0	9	20	5,61
N	1634	50,09	11,53	11,80	12,06	58,99	0	12	20	5,49
kokku	3262	100,00	10,40	10,59	10,79	52,95	0	10	20	5,68

RÄÄKIMISOSA

Rääkimisosa keskmine tulemus oli 13,19 (standardhälve 5,59). Minimaalne tulemus oli 0 ja maksimaalne 20 punkti. Kõigi osaoskustega võrreldes on suulise osa sooritusprotsent varasematel aastatel kõrgem olnud. Ülesehituselt oli rääkimisosa samasugune kui eelmistel aastatel (pildi kirjeldamine, arutlus, otsustamine).

Võrreldes kolme viimase aastaga on 2010. aasta rääkimisosa madalama keskmisega kui eelmistel aastatel. Siin võib olla oma osa mitte niivõrd kehvale keeleoskusele kui pigem sellele, et ei osata end ka emakeeles väljendada, lauseid moodustada ja oma mõtteid tervikuna avaldada. Tänapäevane arvutikeskne suhtlus ja ka meedia on tekitanud uued tavad ja suhtluspruugi.

Tabel 19. Suulise osa tulemused asukoha tüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	ma	standard-hälve
maakonnakeskus	68	2,08	14,70	15,79	16,89	78,97	1	16	20	4,53
suurlinn	1342	41,14	15,60	15,81	16,02	79,05	0	17	20	4,00
teeninduspiirkonnata koolid	1576	48,31	10,40	10,68	10,97	53,40	0	11	20	5,77
valla- ja väikelinnakoolid	276	8,46	13,51	14,10	14,68	70,49	0	15	20	4,94
kokku	3262	100,00	12,99	13,19	13,38	65,93	0	14	20	5,59

Tabel 20. Suulise osa tulemused koolitüübi järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhölve
gümnaasium	2133	65,39	15,14	15,33	15,51	76,65	0	16	20	4,37
kutseõppeasutus	1129	34,61	8,82	9,14	9,45	45,70	0	8	20	5,40
kokku	3262	100,00	12,99	13,19	13,38	65,93	0	14	20	5,59

Tabel 21. Suulise osa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	keskm	ÜUP	keskm (%)	min	mediaan	maks	standardhölve
M	1628	49,91	11,46	11,74	12,03	58,72	0	12	20	5,89
N	1634	50,09	14,39	14,62	14,86	73,12	0	16	20	4,86
kokku	3262	100,00	12,99	13,19	13,38	65,93	0	14	20	5,59

Kokkuvõtteks

2010. aastal on eesti keele kui teise keele eksamil osalenute arv mõnevõrra väiksem kui eelmisel aastal, keskmine punktisumma möödunud aastast aga kõrgem. Osaoskuse jaotus raskuskese sarnaselt viimase kolme aastaga, kõige kõrgem keskmine tulemus saavutati rääkimis- ja madalam kirjutamisosas. Rääkimisosa keskmine tulemus on sel aastal madalam kui 2009. aastal, kirjutamisosa seevastu kõrgem kui viimastel aastatel. Kirjalik väljendusoskus on veidi paranenud, kirjutatakse küll vigadega, ent siiski suudetakse mõte moonutuseta edasi anda. Sel aastal oli vähem ka töid, kus jäeti üks kahest ülesandest täiesti täitmata.

Traditsiooniliselt on kõige paremad tulemused gümnaasiumides. Võrreldes 2009. aastaga on kutseõppeasutuste keskmine tulemus aga märgatavalt kõrgem: eelmisel aastal 34,58%, sel aastal 38,07%.

Tervikut vaadates on märgata, et keeleoskus on siiski paranenud, ka keskmise tulemuse vahe gümnaasiumide ja kutseõppeasutuste võrdluses on vähenenud. Kogu analüüsi puhul tuleb kindlasti arvestada õpilaste arvu ja kontingendi tasemega, mis mõjutab keskmist tulemust.